

Besluit avondmaal bepaalt kerken bij verdeeldheid

04 oktober 2005, 09:05
door ds. P. Niemeijer

COMMENTAAR

Vorige week nam de synode van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) een besluit over de toelating het avondmaal van leden van buiten deze kerken. 'In deze kwestie worden we bepaald bij de gescheidenheid en verdeeldheid van gereformeerde belijders, die ons klein maakt', schrijft synodevoorzitter P. Niemeijer in een toelichting.

Afgelopen vrijdag nam de synode van Amersfoort van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) een besluit over de toelating tot het avondmaal. Het besluit was het antwoord op een verzoek van de Particuliere Synode van Holland-Noord om 'de kerken te willen dienen met een nadere toelichting op of uitspraak over artikel 60 KO'. Dit kerkordeartikel bindt de toegang tot het avondmaal voor kerkleden aan het doen van belijdenis van het geloof naar de gereformeerde leer en een godvrezend leven. Het verzoek uit Holland-Noord richtte zich op het 'vraagstuk van de toelating tot het Heilig Avondmaal van gasten die geen lid zijn van een Gereformeerde Kerk'.

De synode besloot naar aanleiding van het verzoek uit Holland-Noord te wijzen op de uitspraak van de synode van Leeuwarden 1920 over de mogelijkheid van bewoners van verpleeghuizen die niet in de gelegenheid zijn om in de kerk waarvan zij lid zijn, avondmaal te vieren. Vervolgens wees de synode op de mogelijkheden voor asielzoekers om onder voorwaarden als gast tot het avondmaal te worden toegelaten. In de derde plaats wees de synode op de door haar vastgestelde regeling inzake kerkelijke samensprekingen, die deelname van broeders en zusters aan het avondmaal mogelijk maakt bij plaatselijke en landelijke erkenning van een kerk als kerk van Christus.

Vervolguitspraak

Maar dat was nog geen afdoende antwoord op de vraag uit Holland-Noord. Daarom vervolgde de synode ten aanzien van leden van kerken waarmee geen zusterkerkrelatie bestaat, dat een kerkenraad iemand als gast aan het avondmaal kan toelaten, wanneer de kerkenraad zich ervan overtuigd heeft dat betrokkene

- a. een aanvaardbare reden heeft het avondmaal in de desbetreffende gemeente te vieren en dat zijn deelname dienstbaar is aan de opbouw van het lichaam van Christus;
- b. in de eigen kerk tot het avondmaal is toegelaten, niet onder tucht staat, instemt met de gereformeerde belijdenis en godvrezend leeft, zoals bedoeld in artikel 60 van de kerkorde;
- c. met het oog op deelname aan het avondmaal bereid is zich te onderwerpen aan de onderlinge aansporing in de gemeente en aan het toezicht van de kerkenraad.

De wijze waarop de kerkenraad gasten hiervan in kennis stelt, moet duidelijk zijn voor zowel gasten als de eigen gemeente.

Actueel

Na de besluitvorming wees ik er als voorzitter van de synode in een korte toespraak op dat de vraag uit Holland-Noord inmiddels actueel is in menige kerk en classis. Als wij in ons land slechts één kerk van de reformatie zouden kennen, zou het probleem amper bestaan. In deze kwestie worden we dus bepaald bij de gescheidenheid en verdeeldheid van gereformeerde belijders, die ons klein maakt.

Er zijn in deze zaak belangrijke vragen aan de orde als: hoe katholiek is de gereformeerde leer waaraan artikel 60 van de kerkorde de toegang tot het avondmaal bindt; hoe honoreren we in

een individualistische tijd de kerkelijke gemeenschap die aan het avondmaal zichtbaar wordt; hoe waken we voor ontheiliging van Gods verbond en het opwekken van Gods toorn over de hele gemeente; hoe kijken we aan tegen gereformeerde belijders buiten onze kerken; hoe geven we gestalte aan de gastvrijheid van onze Here Jezus Christus?

In de kerkelijk gebroken situatie die wij kennen, worden in het antwoord van de synode de criteria van artikel 60 van de kerkorde gehandhaafd en van toepassing verklaard ook op gasten uit andere dan zusterkerken: instemming met de gereformeerde leer en een godvrezende wandel (het hierboven genoemde punt b.). Er wordt bovendien expliciet aandacht gevraagd voor de pijn van de kerkelijke gescheidenheid: in een gesprek over de reden waarom een gast het avondmaal wil vieren in de bewuste gemeente die de zijne niet is (punt a.). En er wordt gewezen op het aspect van de opbouw van de kerk en het onderlinge en kerkelijke toezicht (punt a. en c.): tegenover een mogelijk individualistisch gebruik van het avondmaal. Dit laatste is niet voor niets. In het avondmaalformulier wordt gesproken over de onderlinge eenheid die we in het avondmaal beleven en vieren. Daaraan zal door avondmaalgangers ook inhoud gegeven moeten worden.

Kaders

Dat we als kerken een bepaling als artikel 60 in onze kerkorde hebben, maakt volgens de synode duidelijk dat de toegang een zaak is waarin we landelijk kaders stellen. Maar het gaat dan wel om 'kaders'. Geen uitgewerkte regels, maar ijkpunten aan de hand waarvan kerkenraden in eigen verantwoordelijkheid een afweging hebben te maken. Binnen dit kader kan geen kerk gedwongen worden gasten te ontvangen of te weigeren zonder er zelf van overtuigd te zijn. Kerkenraden zullen over deze zaken wel helder moeten communiceren met hun gemeente.